

**15-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS
„INVESTICIJOS Į ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES“**

(Žin. 2008, Nr. 148-5964; 2009, Nr. 83-3486; 2010, Nr. 144-7400; 2012, Nr. 153-7890;
2013, Nr. 42-2087; TAR, 2015-05-28, i. k. 2015-08352)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti investicijų į asocijuotąsias įmones registravimo investuotojo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką.

2. Šis standartas taikomas investicijų į asocijuotąsias įmones apskaitai, sudarant įmonės ir įmonių grupės finansines ataskaitas.

3. Šiame standarte žodis „akcininkas“ suprantamas kaip pelno siekiantis juridinis ir (ar) fizinis asmuo, įgijęs įmonės akcijų, pajų ar kitų nuosavybės teisių (toliau - akcijos).

4. Jei investuotojas sudaro metines konsoliduotąsias finansines ataskaitas, tai jo, kaip atskiros įmonės, rengiamos finansinės ataskaitos šiame standarte vadinamos įmonės atskiromis finansinėmis ataskaitomis.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Asocijuotoji įmonė – įmonė, kuriai reikšmingą poveikį gali daryti kita įmonė ir kuri nėra tos kitos įmonės patronuojamoji įmonė ar pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį su ta įmone veikianti įmonė.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-32, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7400 (2010-12-09)

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

Patronuojamoji (dukterinė) įmonė – įmonė, kuriai kita įmonė gali daryti tiesioginį ar netiesioginį lemiamą poveikį.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

Įmonės finansinių ataskaitų rinkinys – finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami finansiniai duomenys apie įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus.

Pripažinta netekusi galios sąvoka Neigiamas prestižas

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

Prestižas – neidentifikuojamas turtas, kuris pirminio pripažinimo metu įvertinimas kaip teigiamas skirtumas tarp įsigijimo savikainos ir įsigyto grynojo turto vertės ir kurio vertė parodo iš verslo jungimo tikėtiną gauti ekonominę naudą.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

Reikšmingas poveikis įmonei – galimybė ir teisė nedarant lemiamo poveikio įmonei dalyvauti priimant įmonės sprendimus dėl finansinės ir ekonominės veiklos.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

III. REIKŠMINGO POVEIKIO NUSTATYMAS

5. Dažniausiai reikšmingas poveikis yra tada, kai įmonė turi kitos įmonės akcijų, suteikiančių visuotiniame akcininkų susirinkime ne mažiau kaip 20 procentų balsų.

6. Jeigu kitos įmonės akcijos visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia mažiau kaip 20 procentų balsų, tai reikšmingas poveikis įmonei, į kurią investuota, gali būti pripažįstamas, jeigu yra nors vienas iš šių požymių:

6.1. Investuotojas dalyvauja įmonės valdymo organuose.

6.2. Investuotojas dalyvauja nustatant įmonės veiklos politiką.

6.3. Investuotojas su įmone, į kurią investuota, keičiasi pagrindiniais vadovaujančiaisiais darbuotojais.

Papunktis pakeistas:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

6.4. Investuotojas ir įmonė, į kurią investuota, teikia viena kitai svarbią techninę informaciją.

6.5. Investuotojas ir įmonė, į kurią investuota, sudaro reikšmingų sandorių.

IV. INVESTICIJŲ Į ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES PATEIKIMAS FINANSINĖSE ATASKAITOSE

7. Investuotojas, kuris turi patronuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių, konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones parodo taikydamas nuosavybės metodą, išskyrus investicijas, nurodytas šio standarto 10, 11, 12, 13 ir 30 punktuose.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-7, 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14)

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

8. Investuotojas, kuris turi asocijuotųjų, bet neturi patronuojamųjų, įmonių ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų nesudaro, savo balanse investicijas į asocijuotąsias įmones parodo savikainos metodu.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-7, 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14)

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

9. Investuotojas, kuris turi patronuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių, bet, naudodamasis Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nustatytais išimtimis, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų nesudaro, savo balanse investicijas į asocijuotąsias įmones parodo savikainos metodu.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-7, 2009-06-30, Žin., 2009, Nr. 83-3486 (2009-07-14)

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

10. Jei akcijos įsigytos numatant jas perparduoti, investicija į tokias akcijas apskaitoje užregistruojama ir finansinėse ataskaitose parodoma kaip skirtas parduoti finansinis turtas 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nustatyta tvarka, kai ji atitinka visus šiuos kriterijus:

10.1. Esant įprastoms pardavimo sąlygoms, tokią investiciją į asocijuotąsias įmones galima greitai parduoti.

10.2. Investicijos į asocijuotąsias įmones pardavimas turi būti labai tikėtinas. Investicijų pardavimas yra labai tikėtinas, kai yra abi šios sąlygos:

10.2.1. tų investicijų pardavimas yra pradėtas, vykdoma aktyvi pirkėjo paieška ir neketinama atsisakyti jas parduoti;

10.2.2. investicijas planuojama parduoti per 12 mėnesių nuo jų užregistravimo trumpalaikio finansinio turto sąskaitoje datos.

11. Jei investicijos į asocijuotąsias įmones per 12 mėnesių nuo įsigijimo neparduodamos (arba atsisakoma ketinimo parduoti), jos toliau parodomos pagal 7–9 punktų reikalavimus. Tai laikoma apskaitos politikos pakeitimu, kuris parodomas 7-ojo verslo apskaitos standarto „Apskaitos politikos, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidų taisymas“ nustatyta tvarka.

12. Jei įmonės, į kurią investuota, veiklai taikomi reikšmingi ilgalaikiai apribojimai, dėl kurių investuotojas negali daryti reikšmingo poveikio, tai savo atskirose ir konsoliduotose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones jis parodo taikydamas savikainos metodą.

13. Jeigu taikant nuosavybės metodą reikalinga informacija negali būti gauta be ypač didelių išlaidų ir laiko sąnaudų, tai atskirose ir konsoliduotose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones investuotojas parodo taikydamas savikainos metodą.

14. Investuotojas nustoja taikyti nuosavybės metodą, kai atsiranda nors viena iš šių sąlygų:

14.1. Prarandamas reikšmingas poveikis asocijuotajai įmonei.

14.2. Atsiranda reikšmingų įmonės, į kurią investuota, veiklos apribojimų, dėl kurių suvaržoma investuotojo galimybė daryti reikšmingą poveikį.

14.3. Jeigu taikant nuosavybės metodą reikalinga informacija negali būti gauta be ypač didelių išlaidų ir laiko sąnaudų.

14.4. Investicijos vertė į asocijuotąją įmonę investuotojui yra nereikšminga.

Papunktis pakeistas:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

V. NUOSAVYBĖS METODAS

15. Nuosavybės metodas pradedamas taikyti nuo tos datos, kai įmonė, į kurią investuota, atitinka asocijuotosios įmonės apibrėžimą.

16. Pirmą kartą apskaitoje pripažįstant investicijas, jos užregistruojamos įsigijimo savikaina. Įsigijimo savikaina nustatoma prie sumokėtos (mokėtinos) pinigų ar pinigų ekvivalentų sumos arba kito perduoto turto, prisiimtų įsipareigojimų ar išleistų nuosavybės vertybinių popierių tikrosios vertės atsiskaitymo datą pridėdant visas išlaidas, tiesiogiai priskiriamas įsigijimui.

17. Kai konsoliduotose finansinėse ataskaitose investicijas į asocijuotąsias įmones investuotojas parodo vadovaudamasis šio standarto 7 punkto nuostata, tai įsigyjant šias investicijas susidaręs prestižas, pripažintas pagal 14-ojo verslo apskaitos standarto „Verslo jungimai“ nuostatas, balanse atskirai neparodomas, nes jis yra investicijų į asocijuotąją įmonę dalis, o pelnas arba nuostoliai dėl investicijos įsigijimo įtraukiami į pelno (nuostolių) ataskaitą. Prestižas amortizuojamas per investuotojo nustatytą laikotarpį. Sudarant konsoliduotąsias finansines ataskaitas, investicijos į asocijuotąją įmonę vertė koreguojama prestižo amortizacijos suma.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-7, 2013-04-22, Žin., 2013, Nr. 42-2087 (2013-04-24)

18. Jeigu konsoliduotose finansinėse ataskaitose investicijos į asocijuotąsias įmones parodomas vadovaujantis šio standarto 7 punkto nuostata, tai įsigytos investicijos, užregistruotos

įsigijimo savikaina, vertė vėliau didinama ar mažinama tos asocijuotosios įmonės grynojo turto dalies pokyčiais, įvykusiais po įsigijimo. Konsoliduotojoje pelno (nuostolių) ataskaitoje dividendų pajamos nerodomos, o gautinų ar gautų dividendų suma sumažina investicijos balansinę vertę.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

18¹. Jei asocijuotoji įmonė yra kitos įmonių grupės patronuojančioji įmonė, investuotojo konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijos į asocijuotąją įmonę vertė nuosavybės metodu nustatoma pagal asocijuotosios įmonės, kaip kitos įmonių grupės patronuojančiosios įmonės, rengiamas konsoliduotąsias finansines ataskaitas.

Standartas papildytas nauju punktu:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

19. Jei investuotojas ir asocijuotoji įmonė turi reikšmingų tarpusavio sandorių, tai, apskaičiuojant investicijų vertę, investuotojui tenkanti šių sandorių nerealizuoto pelno ar nuostolių dalis turi būti eliminuojama.

20. Jei asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų ir investuotojo metinių finansinių ataskaitų datos yra skirtingos, tai asocijuotoji įmonė finansines ataskaitas investuotojui turėtų parengti investuotojo finansinių ataskaitų datą.

21. Jei asocijuotosios įmonės ir investuotojo finansinių metų pabaigos data skiriasi, o asocijuotoji įmonė negali parengti finansinių ataskaitų tą pačią datą, kaip ir investuotojas, tai investuotojas gali naudoti ir kitos datos finansinių ataskaitų duomenis. Laikantis pastovumo principo, laikotarpis tarp investuotojo ir asocijuotosios įmonės finansinių ataskaitų datų turi būti vienodas. Laikotarpis tarp investuotojo ir asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų datų negali būti ilgesnis kaip trys mėnesiai.

22. Jei investuotojo ir asocijuotosios įmonės metinių finansinių ataskaitų datos skirtingos, nustatant investicijos vertę nuosavybės metodu, duomenys turi būti koreguojami visų reikšmingų sandorių, įvykusių tarp šių įmonių finansinių ataskaitų datų, rezultatais.

23. Jei investuotojo ir asocijuotosios įmonės apskaitos politika skirtinga, nustatant investicijos vertę nuosavybės metodu, duomenys turi būti koreguojami taikant tuos pačius apskaitos ir turto vertinimo metodus, kaip ir sudarant konsoliduotąsias finansines ataskaitas. Duomenų galima nekoreguoti tik tokiu atveju, jei koregavimo rezultatai būtų nereikšmingi.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352

24. Jei asocijuotoji įmonė turi privilegijuotosioms akcijoms, kurios priklauso kitiems investuotojams, su kaupiamuoju dividendu tenkančių neišmokėtų dividendų, apskaičiuodamas savo pelno ar nuostolių dalį, investuotojas turi atsižvelgti į šių dividendų sumą, nepaisydamas to, ar dividendai buvo paskelbti, ar ne.

25. Jei investuotojo nuostolių dalis asocijuotojoje įmonėje viršija jo investicijos balansinę vertę, tai, investicijas į asocijuotąsias įmones parodydamas konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose, investuotojas pripažįsta nuostolius, lygius savo investicijos vertei. Investicija parodoma nuline verte. Jei investuotojas išpareigoja iš dalies padengti asocijuotosios įmonės nuostolius ar prisiima kitus išpareigojimus, o investicijos vertė jau lygi nuliui, jis pripažįsta išpareigojimą. Jei išpareigojimo padengti nuostolius ir kitų išpareigojimų nėra, nuostoliai, viršijantys investicijos vertę, užregistruojami nebalansinėse sąskaitose.

26. Kai asocijuotosios įmonės veikla tampa pelninga, investuotojas konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pelno dalį parodo tik padengęs nebalansinėse sąskaitose užregistruotus nuostolius.

27. Konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose investicijos į asocijuotąsias įmones, apskaičiuotos nuosavybės metodu, turi būti parodomos ilgalaikio finansinio turto dalyje.

VI. SAVIKAINOS METODAS

28. Registruojant investicijas į asocijuotąją įmonę apskaitoje savikainos metodu, jos užregistruojamos įsigijimo savikaina. Kai investicijų balansinė vertė yra didesnė už sumą, tikėtiną atgauti už tą investiciją, investicijų vertės sumažėjimas apskaitoje užregistruojamas 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nustatyta tvarka.

29. Iš asocijuotosios įmonės gauti dividendai ar kitos tiesioginės išmokos, gautos paskirsčius įmonės, į kurią investuota, pelną, pripažįstamos finansinės ir investicinės veiklos pajamomis ir parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje.

30. Investicijos į pelno nesiekiančius ribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis tiek atskirose, tiek konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose parodomos taikant savikainos metodą.

31. Ilgalaikės investicijos, apskaičiuotos savikainos metodu, į asocijuotąsias įmones finansinėse ataskaitose turi būti parodomos ilgalaikio finansinio turto dalyje.

*Standarto VII skyrius „Informacijos atskleidimas aiškinamajame rašte“ pripažintas netekusiu galios:
Nr. VAS-33, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7890, (2012-12-29)*

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

*Pakeistas skyriaus numeris:
Nr. VAS-33, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7890, (2012-12-29)*

32. Pagal šį standartą tvarkoma 2009 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių finansinių metų apskaita ir sudaromos 2009 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinės ataskaitos. Šis standartas gali būti taikomas ir sudarant ankstesnių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.

*Pakeistas punkto numeris:
Nr. VAS-33, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7890, (2012-12-29)*

33. Netenka galios nuo 2016 m. sausio 1 d.

*Pakeistas punkto numeris:
Nr. VAS-33, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7890, (2012-12-29)
Punktas pripažintas netekusiu galios:
Nr. VAS-28, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-05-29, i. k. 2015-08352*